

॥ भाई परमानन्दः ॥

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी
वेरावलम् - गुजरातम्

॥ भाई परमानन्दः ॥

प्रेरणास्रोतांसि एवं मार्गदर्शकाः
श्रीकुलपतिवर्याः
प्रा. पङ्कज एल. जानीजीमहाभागाः

लेखकः

आरती ओझा

अनुवादकः

प्रा. पङ्कजः ठाकरः

प्रकाशनम्

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्
जूनागढजनपदम्, गुजरातम् - ३६२ २६६.

दूरभाषः - ०२८७६ - २४४५२८, २९, ३२ फेक्स : २४४४१७

e-mail : sssu.veraval@gmail.com,

www.shreesomnathsanskrituniversity.info

प्रकाशकः -

डॉ. विष्णुः पुरोहितः

कुलसचिवः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्

युनिवर्सिटी रोड, वेरावलम् - ३६२ २६५

जुनागढजनपदम् (गुजरात)

परामर्शनसमितिः -

डॉ. नरेन्द्रकुमार पण्ड्या

डॉ. देवेन्द्रनाथः पाण्डेयः

प्रा. ललितः पटेलः

डॉ. भावप्रकाशः गांधी

कार्यसंयोजकः -

श्री दशरथः जादवः

(उपकुलसचिवः)

प्रथमं संस्करणम् - फरवरी, २०१३

प्रतयः - ३००

ISBN -

मूल्यम् - ५०

मुद्रकः -

एच. के ओफसेट, वेरावलम्

॥ शुभाशंसनम् ॥

विद्यायाः प्रकाशनम् बहुविधं भवति । कदाचित् अध्यापनेन, कदाचित् अध्ययनेन, कदाचित् प्रवचनेन च । परन्तु उपर्युक्ताः प्रकाशनमार्गाः अपेक्षितविद्याप्रकाशनं न कुर्वन्ति यावद्ग्रन्थप्रकाशनं विद्याप्रकाशनं जने-जने करोति । अत एवोक्तम् “पुस्तकी भवति पण्डितः” । अर्थात् यस्य पार्श्वे पुस्तकानि बहूनि विविधानि च भवन्ति स पण्डितो भवति । श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः एकत्र तु संस्कृतभाषायाः प्रचारप्रसारक्षेत्रे समर्पितकालो वर्तते तदाऽन्यत्र नूतनसाहित्यसर्जनां कारयितुं तस्याश्च प्रकाशनं कारयितुं दत्तावधानोऽस्ति । अस्मिन्नेव शुभे पुण्ये च सन्दर्भे “स्वर्णिमगुजरातजयन्ती” - अवसरे तथा बेङ्गलूरुनगरे आयोजितायां ‘विश्वसंस्कृतपुस्तकमेलायां’ श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः गुजरातराज्यगांधीनगरद्वारा प्रकाशितायाः ‘सरफरोशश्रेण्याः’ कतिपयगुजरातीभाषायां प्रणीतग्रन्थानां संस्कृतभाषायाम् एकस्मिन् अभियानेऽनुवादं कारयित्वा तेषां प्रकाशनमपि विश्वविद्यालयः करोति । तदन्वयेनान्येषां नवोदितलेखकानां प्राप्तप्रतिष्ठानां लेखकानां प्रकाशितपुस्तकानां प्रकाशनमपि कर्तुं प्रवृत्तोऽस्ति । अस्मिन्नेव सन्दर्भे आरती ओझारचितोऽयं प्रा. पङ्कजठाकरमहोदयेन अनुदितोऽयं भाई परमानन्दः नामधेयः ग्रन्थः सादरं प्रकाश्यते । अस्य ग्रन्थस्य प्रसाराय अहं शुभाशंसनं प्रकटीकरोमि ।

॥ जयतु सोमनाथः जयतु संस्कृतम् ॥

प्रो. पंकज एल. जानी

कुलपतिः

बिपिनचन्द्रपालः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम् - गुजरातम्

॥ बिपिनचन्द्र पालः ॥

प्रेरणास्रोतांसि एवं मार्गदर्शकाः

श्रीकुलपतिवर्याः

प्रा. पङ्कज एल. जानीजीमहाभागाः

लेखकः

प्रा. कुलीन ग. उपाध्यायः

अनुवादकौ

डॉ. भावप्रकाशः एम. गांधी

प्रा. पङ्कज एस. रावलः

प्रकाशनम्

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्

जूनागढजनपदम्, गुजरातम् - ३६२ २६६.

दूरभाषः - ०२८७६ - २४४५२८, २९, ३२ फेक्स : २४४४१७

e-mail : sssu.veraval@gmail.com,

www.shreesomnathsanskrituniversity.info

प्रकाशकः -

डॉ. विष्णुः पुरोहितः

कुलसचिवः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्

युनिवर्सिटी रोड, वेरावलम् - ३६२ २६५

जुनागढजनपदम् (गुजरात)

कार्यसंयोजकः -

श्री दशरथः जादवः

उपकुलसचिवः

परामर्शनसमितिः -

डॉ. नरेन्द्रकुमार पण्ड्या

डॉ. देवेन्द्रनाथः पाण्डेयः

प्रा. ललितः पटेलः

डॉ. शत्रुघ्न पाणिग्राही

प्रथमं संस्करणम् - फरवरी, २०१३

ISBN -13 978-81-925721-1-6

प्रतयः - ३००

मूल्यम् - ५०/-

मुद्रकः -

एच. के ओफसेट, वेरावलम्

चन्द्रशेखर आझादः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी - वेरावलम् - गुजरातम्

॥ चन्द्रशेखर आझादः ॥

प्रेरणास्रोतांसि एवं मार्गदर्शकाः

श्रीकुलपतिवर्याः

प्रो. पङ्कज एल. जानीजीमहाभागाः

लेखकः

प्रा. कुलीन ग. उपाध्यायः

अनुवादकौ

प्रा. ललितः पटेलः

श्री गोपाल उपाध्यायः

प्रकाशनम्

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्

जूनागढजनपदम्, गुजरातम् - ३६२ २६६.

दूरभाषः - ०२८७६ - २४४५२८, २९, ३२ फेक्स : २४४४१७

e-mail : sssu.veraval@gmail.com,

www.shreesomnathsanskrituniversity.info

प्रकाशकः -

डॉ. विष्णुः पुरोहितः

कुलसचिवः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्

युनिवर्सिटी रोड, वेरावलम् - ३६२ २६५

जुनागढजनपदम् (गुजरात)

परामर्शनसमितिः -

डॉ. नरेन्द्रकुमार पण्ड्या

डॉ. देवेन्द्रनाथः पाण्डेयः

डॉ. भावप्रकाशः गांधी

डॉ. शत्रुघ्न पाणिग्राही

कार्यसंयोजकः -

श्री दशरथः जादवः

(उपकुलसचिवः)

प्रथमं संस्करणम् - फरवरी, २०१३

ISBN -13 978-81-925721-2-3

प्रतयः - ३००

मूल्यम् - ५०/-

मुद्रकः -

एच. के ओफसेट, वेरावलम्

श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयग्रन्थमाला - २

जय सोमनाथः JAY SOMNATH

प्रधानसम्पादकः
प्रो. अर्कनाथचौधरी

लेखकः
कनैयालालः मुंशी

अनुवादकः
डॉ. कृष्णप्रसादः निरीला

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्- गुजरातम्

श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयग्रन्थमाला - २

जय सोमनाथः

प्रधानसम्पादकः
प्रो. अर्कनाथचौधरी
कुलपतिः, श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वेरावलम्

लेखकः
कनीयालालः मुंशी

अनुवादकः
डॉ. कृष्णप्रसादः निरीला

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्- गुजरातम्

प्रकाशकः -

डॉ. दशरथजातवः

कुलसचिवः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी

राजेन्द्रभुवन रोड, वेरावलम् - ३६२ २६६

गीर-सोमनाथजनपदम्, गुजरातम्

दूरभाषः - ०२८७६ - २४४५३२, फेक्स : २४४४१७

E-mail: sssu.veraval@gmail.com

www.shreesomnathsunskrituniversity.info

समन्वयकः -

डॉ. कार्तिकपण्ड्या

संशोधनाधिकारी

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

© *Bharatiya Vidya Bhavan, Mumbai, 2017*

प्रथमं संस्करणम् - जान्युआरी - २०१७

प्रतयः - ३५०

ISBN - 978-93-83097-18-0

मूल्यम् - रु. 325 /-

मुद्रकः - जलाराम ग्राफिक्स एन्ड ओफसेट
परमहंस अपार्टमेन्ट के पास,
होटल कावेरी के पीछे, एस.टी.रोड, वेरावल-३६२ २६६
जि. गीर सोमनाथ, गुजरात (भारत)
दूरभाष : (०२८७६) २२१८६१

Shree Somnath Sanskrit University Grantha Series - 2

JAY SOMNATH

Chief Editor

Prof. Ark Nath Chaudhary

Vice-Chancellor, Shree Somnath Sanskrit University, Veraval

Author

Kanaiyalal Munshi

Translator

Dr. Krushnaprasad Niraula

Shree Somnath Sanskrit University - Veraval - Gujarat

Published by:

Dr. Dashrath Jadav
The Registrar
Shree Somnath Sanskrit University
Rajendra Bhuvan Road, Veraval - 362 266.
Dist.: Gir-Somnath, Gujarat, India.
Phone: 02876-244532, Fax: 02876-244417
E-mail: sssu.veraval@gmail.com
www.shreesomnathsanskrituniversity.info

Co-ordinator:

Dr. Kartik Pandya
Research Officer
Shree Somnath Sanskrit University, Veraval.

© *Bharatiya Vidya Bhavan, Mumbai, 2017*

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or otherwise, without the written permission from the publisher.

Edition : First

Year : January - 2017

Copies : 350

ISBN : 978-93-83097-18-0

Price : ₹. 325 /-

Printed by: JALARAM GRAPHICS & OFFSET
Nr. Paramhans Apartment, B/h. Hotel Kaveri,
S.T. Road, Veraval - 362 266
Dist. Gir Somnath, Gujarat, India
Tel. (02876) 221861

केसरीसिंहः चारणः (बारहठः)

लेखकः - शिवदानगढवी
अनुवादकः - डॉ. ललितः पटेलः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्-गुजरातम्
Shree Somnath Sanskrit University-Veraval-Gujarat
2013

॥ केसरीसिंहः चारणः ॥

(बारहठः)

प्रधानसम्पादकः
प्रो. वेम्पटि कुटुम्बशास्त्री

लेखकः
शिवदानगढवी

अनुवादकः
डॉ. ललितः पटेलः

प्रकाशनम्
श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्
जूनागढजनपदम्, गुजरातम् - ३६२ २६६.
दूरभाषः - ०२८७६ - २४४५३२, ३३ फेक्स : २४४४१७
www.shreesomnathsanskrituniversity.info

प्रकाशकः -

डॉ. दशरथः जादवः

कुलसचिवः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्

युनिवर्सिटी रोड, वेरावलम् - ३६२ २६५

जुनागढजनपदम् (गुजरात)

प्रथमं संस्करणम्

फरवरी, २०१३

प्रतयः

३००

ISBN

978-93-83097-04-3

मूल्यम्

रु. ५०/-

मुद्रकः

एच. के ओफसेट, वेरावलम्

II

॥ शुभाशंसनम् ॥

विद्यायाः प्रकाशनं बहुविधं भवति । कदाचिद् अध्यापनेन, कदाचिद् अध्ययनेन, कदाचित् प्रवचनेन च । परन्तु उपर्युक्ताः प्रकाशनमार्गा अपेक्षितविद्याप्रकाशनं न कुर्वन्ति यावद् ग्रन्थप्रकाशनं विद्याप्रकाशनं जने-जने करोति । अत एवोक्तम् “पुस्तकी भवति पण्डितः” । अर्थाद् यस्य पार्श्वे पुस्तकानि बहूनि विविधानि च भवन्ति स पण्डितो भवति । श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालय एकत्र तु संस्कृतभाषायाः प्रचारप्रसारक्षेत्रे समर्पितकालो वर्तते तदाऽन्यत्र नूतनसाहित्यसर्जनां कारयितुं तस्याश्च प्रकाशनं कारयितुं दत्तावधानोऽस्ति । अस्मिन्नेव शुभे पुण्ये च सन्दर्भे ‘उज्जयिनीनगरे’ आयोजिते “संस्कृतसाहित्योत्सवे” श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः गुजरातराज्यगांधीनगरद्वारा प्रकाशितायाः ‘सरफरोशश्रेण्याः’ कतिपयगुजरातीभाषायां प्रणीतग्रन्थानां संस्कृतभाषायाम् एकस्मिन् अभियानेऽनुवादं कारयित्वा तेषां प्रकाशनमपि विश्वविद्यालयः करोति । तदन्वयेनान्येषां नवोदितलेखकानां प्राप्तप्रतिष्ठानां लेखकानाश्च प्रकाशितपुस्तकानां प्रकाशनमपि कर्तुं प्रवृत्तोऽस्ति । अस्मिन्नेव सन्दर्भे शिवदानगढवी रचितोऽयं डॉ. ललित पटेल अनुदितोऽयं केसरीसिंहः चारणः (बारहठः) नामधेयो ग्रन्थः सादरं प्रकाश्यते । अस्य ग्रन्थस्य प्रसारायाहं शुभाशंसनं प्रकटीकरोमि ।

॥ जयतु सोमनाथः जयतु संस्कृतम् ॥

प्रो. वी. कुटुम्बशास्त्री

कुलपतिः

मातृभूमिस्वतन्त्रतायै मन्त्रं रटतां, पराक्रमेण
गर्जनां कुर्वन्तां बलवीराणां प्रस्थापिताः
शिलास्तम्भाः अद्यापि प्रकम्प्य प्रतिध्वनिं
कुर्वन्तः राष्ट्रियैक्येन सह सीमाप्रदेशे सावधानाः
भवेम इत्युद्घोषयन्ति।

खुदीरामः बोझः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम् - गुजरातम्

॥ खुदीरामः ढुडः ॥

डुरेणलसुतलंसल एवं डलरुगदरुशकलः
शुरीकुलडतलवरुडलः
डुरल. डडुकुड एल. डलनीडीडडलडलडलः

लेखकः

के. डी. डहेतल

अनुवलदकु

डुरल. लललतः डुतेलः

शुरी डुडलल उडलधुडलडः

डुरकलशनडु

शुरीसुडडलथसंसुकृतडुनलवरुसलडुडी-वेरलवलडु

डुनलडडडुडडडडु, डुडुरलतडु - ३६२ २६६.

दूरडलषः - ०२ॢ७६ - २ॡॡॡ२ॢ, २ॡ, ३२ डेक्सः २ॡॡॡ१७

e-mail : sssu.veraval@gmail.com,

www.shreesomnathsanskrituniversity.info

प्रकाशकः -

डॉ. विष्णुः पुरोहितः

कुलसचिवः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्
युनिवर्सिटी रोड, वेरावलम् - ३६२ २६५

जुनागढजनपदम् (गुजरात)

परामर्शनसमितिः -

डॉ. नरेन्द्रकुमार पण्ड्या

डॉ. देवेन्द्रनाथः पाण्डेयः

प्रा. ललितः पटेलः

डॉ. भावप्रकाशः गांधी

कार्यसंयोजकः -

श्री दशरथः जादवः

(उपकुलसचिवः)

प्रथमं संस्करणम् - फरवरी - २०१३

ISBN -13 978-81-925721-5-4

प्रतयः - ३००

मूल्यम् - ५०/-

मुद्रकः -

एच. के ओफसेट, वेरावलम्

॥ शुभाशंसनम् ॥

विद्यायाः प्रकाशनम् बहुविधं भवति । कदाचित् अध्यापनेन, कदाचित् अध्ययनेन, कदाचित् प्रवचनेन च । परन्तु उपर्युक्ताः प्रकाशनमार्गाः अपेक्षितविद्याप्रकाशनं न कुर्वन्ति यावद्ग्रन्थप्रकाशनं विद्याप्रकाशनं जने-जने करोति । अत एवोक्तम् “पुस्तकी भवति पण्डितः” । अर्थात् यस्य पार्श्वे पुस्तकानि बहूनि विविधानि च भवन्ति स पण्डितो भवति । श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः एकत्र तु संस्कृतभाषायाः प्रचारप्रसारक्षेत्रे समर्पितकालो वर्तते तदाऽन्यत्र नूतनसाहित्यसर्जनां कारयितुं तस्याश्च प्रकाशनं कारयितुं दत्तावधानोऽस्ति । अस्मिन्नेव शुभे पुण्ये च सन्दर्भे ‘स्वर्णिमगुजरातजयन्ती’-अवसरे तथा बेङ्गलूरुनगरे आयोजितायां ‘विश्वसंस्कृतपुस्तकमेलायां’ श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः गुजरातराज्यगांधीनगरद्वारा प्रकाशितायाः ‘सरफरोशश्रेण्याः’ कतिपयगुजरातीभाषायां प्रणीतग्रन्थानां संस्कृतभाषायाम् एकस्मिन् अभियानेऽनुवादं कारयित्वा तेषां प्रकाशनमपि विश्वविद्यालयः करोति । तदन्वयेनान्येषां नवोदितलेखकानां प्राप्तप्रतिष्ठानां लेखकानां प्रकाशितपुस्तकानां प्रकाशनमपि कर्तुं प्रवृत्तोऽस्ति । अस्मिन्नेव सन्दर्भे के. पी. महेता रचितोऽयं प्रा. ललितः पटेलः तथा श्री गोपाल उपाध्यायाभ्याम् अनुदितोऽयं खुदीरामः बोझः नामधेयः ग्रन्थः सादरं प्रकाश्यते । अस्य ग्रन्थस्य प्रसाराय अहं शुभाशंसनं प्रकटीकरोमि ।

॥ जयतु सोमनाथः जयतु संस्कृतम् ॥

प्रो. पंकज एल. जानी

कुलपतिः

अनुक्रमणिका

१.	बङ्गभङ्गः - आन्दोलनम् ।	६
२.	बाल्यकालः ।	११
३.	योजनां ददातु एवं भुशुण्डी ददातु ।	१९
४.	क्रान्तिवीराणां गुप्तगोष्ठी ।	२३
५.	खुदीरामस्य कोटाई एवं तामुलकयात्रा ।	२५
६.	किंग्सफोर्ड मारयतु ।	२८
७.	गच्छन्तु, माता दुर्गा युष्मभ्यं यशः आप्नुयात् ।	३६
८.	मुजफ्फरस्य तथा किंग्सफोर्डस्य केटन (स्थविशेषः)	३९
९.	केटनस्य (स्थविशेषस्य) उपरि आक्रमणम् ।	४४
१०.	किंग्सफोर्डः सुरक्षितः	४८
११.	प्रफुल्लचन्द्रचाकेः आत्मसमर्पणम् ।	५२
१२.	उत्बन्धनस्य स्थाने ।	५५
१३.	देशाय हुतात्मनः कदापि न म्रियन्ते ।	६३

बङ्गभङ्गः आन्दोलनम्

भारतस्य पूर्वदिशि सूर्यः प्रकाशते स्म । पक्षिणां वृन्दानि उड्डयनं कुर्वन्ति स्म । तेषां कण्ठेभ्यः मधुरः ध्वनिः निर्गच्छति स्म । सूर्यरश्मयः शरदृतोः शैत्यं दूरीकुर्वन्ति स्म । वातावरणे महती उष्णता प्रसरति स्म । ग्राम - ग्रामतः धेनुवृन्दानि वनं प्रति प्रस्थानं कृतवन्ति आसन् । प्रातः प्रत्येक जीवने नवजीवनं पूरयति स्म ।

एतस्मिन् समये एकः विशालः जनसमूहः पुण्यसलिलां भागीरथीं प्रति गच्छन् आसीत् । सहस्रजनानां संदर्भः आसीत् । बालकाः, युवानः, युवतयः, वृद्धाः, मातरः, सर्वेऽपि गङ्गां प्रति गच्छन्तः आसन् ।

सर्वस्य अग्रे श्वेतश्मश्रुलः, लम्बकेशः, तप्तकाञ्चनमुखः, महामुनिः, विशालकायः कश्चन जनः आसीत् । असुरसंहाराय युद्धरतः भगवान् पिनाकपाणिः इव सः आसीत् । अस्य प्रत्येकं चरणं दृढतापूर्वकम् उच्चलति स्म । तस्य चलने न शिथिलता आसीत्, न च शीघ्रता । नेत्रे स्वप्नानां प्राचुर्यम् आसीत् ।

एतस्याः व्यक्तेः पृष्ठे वारं वारं जयघोषः भवति स्म । कर्णविहारगर्जनाः श्रूयन्ते स्म । किन्तु इमं महापुरुषं किमपि न स्पृशति स्म । अस्य पृष्ठे स्थितः जनसमुदायः यथा यथा अग्रतः भवति स्म तथा तथा विशालायते स्म ।

जनसमुदायः अयं कलकत्तामहानगरस्य आसीत् । तेषां मार्गः गङ्गातटं प्रति आसीत् । यः जनसमुदायः अग्रेसरः आसीत्, तस्य नेता आसीत् रवीन्द्रनाथः टागोरः ।

हिन्दुस्तानस्य वाईसरोट-लॉर्ड कर्जनः दृढः, चतुरः, शठः, राजनीतौ अष्टाङ्गखेलकः चासीत् । हिन्दुस्तानस्य वाईसरोयरूपेण सत्तां स्वीकृत्य तेन अवलोकितं यत् - हिन्दुस्ताने प्रजाकीय - आन्दोलनेषु प्रमुखः वर्तते बङ्गालः । बङ्गालेन यत्किमपि प्राप्तं तत्सर्वं स्वयंभु । तस्य साहित्ये वैदेशिकस्य साहित्यस्य कलङ्कः न आसीत् । विद्या - तेजस्विता - गौरव- स्वातन्त्र्य-कृषि-उद्योग-साहित्य-कलादिषु क्षेत्रेषु बङ्गालः अग्रेसरः आसीत् । नेतृत्वाय शक्तिरासीत् बङ्गाले । शिक्षाक्षेत्रे अपि बङ्गालः सर्वस्मात् अग्रे आसीत् । राजकारणम् अपि बङ्गालवत् कस्मिन्नपि प्रान्ते विकसितं न आसीत् ।

॥ राजा महेन्द्रप्रतापः ॥

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी
वेरावलम् - गुजरातम्

॥ राजा महेन्द्रप्रतापः ॥

प्रेरणास्रोतांसि एवं मार्गदर्शकाः
श्रीकुलपतिवर्याः
प्रा. पङ्कज एल. जानीजीमहाभागाः

लेखकः
डॉ. सञ्जीव ओझा

अनुवादकौ
डॉ. नरेन्द्रकुमार पण्ड्या
प्रा. कालिदास कृ. ठाकर

प्रकाशनम्
श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्
जूनागढजनपदम्, गुजरातम् - ३६२ २६६.
दूरभाषः - ०२८७६ - २४४५२८, २९, ३२ फेक्स : २४४४१७
e-mail : sssu.veraval@gmail.com,
www.shreesomnathsanskrituniversity.info

प्रकाशकः -

डॉ. विष्णुः पुरोहितः

कुलसचिवः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्

युनिवर्सिटी रोड, वेरावलम् - ३६२ २६५

जुनागढजनपदम् (गुजरात)

परामर्शनसमितिः -

डॉ. नरेन्द्रकुमार पण्ड्या

डॉ. देवेन्द्रनाथः पाण्डेयः

प्रा. ललितः पटेलः

डॉ. भावप्रकाशः गांधी

कार्यसंयोजकः -

श्री दशरथः जादवः

(उपकुलसचिवः)

प्रथमं संस्करणम् - फरवरी, २०१३

ISBN -13 978-81-925721-6-1

प्रतयः - ३००

मूल्यम् - ५०/-

मुद्रकः -

एच. के ओफसेट, वेरावलम्

श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयग्रन्थमाला - ९

सौराष्ट्रस्य रसधारा SAURĀṢṬRASYA RASADHĀRĀ

प्रधानसम्पादकः
प्रो. अर्कनाथचौधरी

लेखकः
श्री झवेरचंद मेघाणी

अनुवादकः
डॉ. राहुलः शुक्लः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्- गुजरातम्

श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयग्रन्थमाला-९

सौराष्ट्रस्य रसधारा

प्रधानसम्पादकः
प्रो. अर्कनाथचौधरी
श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वेरावलम्

लेखकः
श्री ज्ञवेरचंद मेघाणी

अनुवादकः
डॉ. राहुलः शुक्लः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्- गुजरातम्

प्रकाशकः -

प्रो. महेन्द्रकुमार दवे

का.कुलसचिवः

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी

राजेन्द्रभुवनरोड, वेरावलम् - ३६२ २६६

गीर-सोमनाथजनपदम्, गुजरातम्

दूरभाष : ०२८७६-२४४५३२, फेक्स: २४४४१७

www.sssu.ac.in

सहसम्पादकः समन्वयकश्च -

डॉ. कार्तिकपण्डया

संशोधनाधिकारी

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

© Shree Somnath Sanskrit University, Veraval - 2018

प्रथमं संस्करणम् - मई - २०१८

प्रतयः - ३५०

ISBN - 978-93-83097-26-5

मूल्यम् - रु. २१५ /-

मुद्रकः - जलाराम ग्राफिक्स एन्ड ओफसेट
परमहंस अपार्टमेन्ट के पास,
होटल कावेरी के पीछे, एस.टी.रोड, वेरावल-३६२ २६६
जि. गीर सोमनाथ, गुजरात (भारत)
दूरभाष : (०२८७६) २२१८६१

Shree Somnath Sanskrit University Grantha Series - 9

SAURĀṢṬRASYA RASADHĀRĀ

Chief Editor
Pro. Ark Nath Chaudhary
Vice-Chancellor
Shree Somnath Sanskrit University, Veraval

Author
Shri Jhaverchand Meghani

Translator
Dr. Rahul Shukla

Shree Somnath Sanskrit University - Veraval - Gujarat

Published by :

Prof. Mahendrakumar Dave

The Registrar (I/c.)

Shree Somnath Sanskrit University

Rajendra Bhuvan Road, Veraval - 362 266.

Dist. Gir-Somnath, Gujarat, India.

Phone : 02876-244532, Fax : 02876-244417

www.sssu.ac.in

Assistant Editor & Co-ordinator :

Dr. Kartik Pandya

Research Officer

Shree Somnath Sanskrit University, Veraval.

© *Shree Somnath Sanskrit University, Veraval - 2018*

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or otherwise, without the written permission from the publisher.

Edition : First

Year : May - 2018

Copies : 350

ISBN : 978-93-83097-26-5

Price : ₹. 215 /-

Printed by: JALARAM GRAPHICS & OFFSET
Nr. Paramhans Apartment, B/h. Hotel Kaveri,
S.T. Road, Veraval - 362 266
Dist. Gir Somnath, Gujarat, India
Tel. (02876) 221861